

PRACOWNIA BADAŃ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY

- dr inż. arch. MAREK M. ŁUKACZ -

Rzeczoznawca Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

Kraków ul. Norwida 5, 31-521 tel: 602 593 606, 600 815 803, e-mail: pbza@o2.pl
NIP: 676-149-43-32, regon: 351467105

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DLA
ELEWACJI BUDYNKU SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 33
I GIMNAZJUM NR 16 IMIENIA KRÓLA STEFANA BATOREGO
PRZY ULICY KONARSKIEGO 2 W KRAKOWIE.**

mgr M. Sawicki
mgr MAREK SAWICKI
ARTYSTA PLASTYK
KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
31-116 Kraków, ul. Studencka 7a/6
tel. 23-06-34

mgr Marek Sawicki

mgr Joanna Sawicka - Jaskot

Joanna Sawicka - Jaskot

mgr JOANNA SAWICKA - JASKOT
ARTYSTA PLASTYK
KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
31-116 Kraków, ul. Studencka 7a/6
tel. 12 644-16-00, 793-65-52-53

Kraków 2015 r.

SPIS TREŚCI:

	Strona
SPIS TREŚCI	1
KARTA TYTUŁOWA OBIEKTU I DOKUMENTACJI KONSERWATORSKIEJ	2
HISTORIA OBIEKTU	3
OPIS INWENTARYZACYJNY	4
STAN ZACHOWANIA	9
WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE	17
POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE	22

KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI KONSERWATORSKIEJ.

Tytuł obiektu :	Budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.
Adres :	30-049 Kraków, ul. Konarskiego 2.
Rodzaj opracowania:	Program prac konserwatorskich dla elewacji wraz z detalem architektonicznym.
Autor obiektu:	-
Czas powstania obiektu:	powstanie budynku 1900, 1972-1973 nadbudowa II piętra, 1997-1998 budowa sali gimnastycznej.
Styl:	Detal posiada cechy stylowe nawiązujące do secesji wiedeńskiej.
Wpis do rejestru zabytków:	Nie posiada
Właściciel:	Gmina Kraków.
Użytkownik:	Szkoła Podstawowa nr 33 i Gimnazjum nr 16, ul. Konarskiego 2, 30-049 Kraków.
Autorzy programu prac:	dyplomowani konserwatorzy dzieł sztuki: Joanna Sawicka-Jaskot, Marek Sawicki 31-116 Kraków, ul Studencka 7a/6, tel. 012 423 06 34, 606 169 889, konsaw@pocza.onet.pl

HISTORIA OBIEKTU ¹

Plany utworzenia szkoły ludowej w miejscu obecnie istniejącego budynku podjęto na posiedzeniu Rady Gminy Czarnej Wsi w październiku 1899 roku.

Budynek ukończono trzy lata później (nazwisko architekta nie jest znane) we wrześniu 1902 r., zaś w 1911 r. odbudowano nowe skrzydło szkoły.

Podczas I Wojny Światowej od roku 1914 obiekt pełnił funkcję szpitala wojskowego, następnie ochronki. Na przełomie 1915 i 1916 roku w budynku ponownie zaczęto prowadzić zajęcia lekcyjne.

W latach 1936-37 prowadzono prace remontowe wewnątrz budynku.

14 listopada 1940 roku zajęcia szkolne przerwano, ponieważ obiekt został przejęty przez niemiecką policję.

Po II Wojnie Światowej w czerwcu 1945 przeprowadzono remont i budynek ponownie stał się placówką oświatową.

W latach 1972-1973 przeprowadzono poważną akcję budowlaną, w wyniku której podwyższono budynek o jedno piętro, dobudowano dwie klatki schodowe, kuchnię wraz ze stołówką oraz nowe sale lekcyjne.

Ostatnie poważne prace remontowe przeprowadzono w latach 1997-1998. Dobudowano wtedy od strony zachodniej nową salę gimnastyczną, sale lekcyjne, przebudowano szatnie. Prace wykonano według projektu autorstwa „APS” S.C., ul. Czarnowiejska 55/2 w Krakowie.

¹ Rozdział napisano w oparciu o informacje zawarte w Karcie Ewidencyjnej Zabytków Architektury i Budownictwa autorstwa Iwony Lis.

OPIS INWENTARYZACYJNY ²

Budynek zajmuje narożną działkę przy styku ulic Czarnowiejskiej i Konarskiego w Krakowie. Dłuższa, północno-wschodnia elewacja przebiega wzdłuż ulicy Konarskiego, tam też znajduje się brama wejściowa do budynku. Od strony ulicy Czarnowiejskiej, za metalowym ogrodzeniem znajduje się mały ogród.

W południowo-wschodnim narożniku działki znajduje się słupowa, dwukondygnacyjna kapliczka. Pierwotnie budynek był jednopiętrowy a jego rzut przypominał literę L, w latach 1972-1973 podwyższono go od wschodu o jedną kondygnację, a w latach 1998-1999 dobudowano od zachodu salę gimnastyczną. Obecnie obiekt jest trójkondygnacyjny, podpiwniczony, ściana zachodnia elewacji południowej oraz zachodnia elewacji wschodniej przylegają do kolejnych budynków. Południowa elewacja (od strony ul. Czarnowiejskiej) podzielona jest na sześć osi, wschodnia (od strony ulicy Konarskiego) na osi dwanaście.

Budynek jest murowany z cegły, nowsze partie wybudowano z pustaków, otynkowany fakturalnie opracowanym narzutem cementowym podczas akcji budowlanej w latach 1972-1973. Cokół w pasie suteryn (elewacja południowa i zachodnia) wystaje nieco poza lico ściany. Na elewacjach południowej i wschodniej (poziom parteru, I piętro) znajdują się dekoracje wykonane w cemencie romańskim.

² Rozdział napisano częściowo w oparciu o informacje zawarte w Karcie Ewidencyjnej Zabytków Architektury i Budownictwa autorstwa Iwony Lis.

Fot.1. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Na zdjęciu widoczne południowo-wschodnie naroże budynku.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Stolarka okienna nie jest oryginalna, pochodzi z różnych okresów, nowsze okna wykonane są z PCV. Okna na elewacjach (z wyjątkiem okienka nad bramą wejściową w elewacji zachodniej) są w kształcie stojącego prostokąta, dwuskrzydłowe, dwudzielne, każde skrzydło dzielone jest na dwie kwatery.

Nad głównym wejściem znajdują się dwa niewielkie okienka. Są w one w kształcie stojących prostokątów, jednodelne, jednoskrzydłowe. Nową salę gimnastyczną oświetla świetlik dachowy z profili aluminiowych. Okna sanitariatów są uchylne, w kształcie jednodelnych, leżących prostokątów. Okna w pasie suterenu są w kształcie leżących prostokątnych (o bokach zbliżonej długości), dwuskrzydłowe, skrzydła dwukwaterowe. Stolarka wejścia głównego (elewacja zachodnia) ma formę dwuskrzydłowych drzwi. Skrzydło nieruchome jest o połowę węższe, część ruchoma dubluje jego formę. Skrzydło ruchome-w dolnej, drewnianej części posiada dwie kwadratowe płyciny, w nich sfazowane po bokach kwadraty; powyżej dzielone szprosem, czterodelne przeszklone. Przeszkłone kwatery w części naświetla są kwadratowe, kwatery poniżej są w formie stojących prostokątów.

Na elewacjach wschodniej i południowej (w starszych partiach, do wysokości dobudowanego II piętra) występują ozdobne detale architektoniczne wykonane w odlanych z cementów romańskich, pomalowane farbą w kolorze różowawego, rozbielnego ugru. Elementy te nie wystają poza lico muru, wzory kształtowane są wgłębnie. Detal jest zgeometryzowany, nawiązujący do secesji wiedeńskiej, niektóre elementy czerpią z ornamentyki neomaretańskiej (gwiazdy w obramieniach okiennych na I piętrze). Opaski (z wyjątkiem obramienia małych okien nad wejściem do budynku) naokoło okien parteru i I piętra są identyczne w kształcie, jednakże różnią się dekoracją. Obramienia te są płaskie, na wysokości naświetla, ślemienia i przy parapecie występują kwadratowe uszaki. Parapety okien wyłożono dachówką (tzw. „karpiówką”).

Fot2. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16. Fragment elewacji wschodniej, na zdjęciu widoczny detal architektoniczny odlany w cemencie romańskim : obramienia okien parteru i I piętra oraz fryz oddzielający piętra.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r

Obramienie okien I piętra wygląda następująco: w górnej części jest podwojony ornament zygzakowy (kształtowany wgłębnie), poniżej, na wysokości ślemienia, symetrycznie po obydwu stronach występują kwadratowe uszaki, ozdobione okrągłymi

płycinami, w które wpisano stojące romby z krzyżami pośrodku. W dolnej części powierzchnia obramień jest gładka. W dolnej partii wmontowano w opaski zabezpieczenia w postaci dwóch poziomych prętów.

Poniżej pasa okien I piętra, na styku z dolną krawędzią opasek przebiega ozdobny fryz. Składa się z prostokątnych wgłębnych kwater, we wnętrzu których znajdują się czteroramienne gwiazdy (których ramiona stykają się w kątach kwater). Opaski okienne na poziomie parteru w dolnej części są identyczne do tych występujących na I piętrze. Naokoło naświetla przebiega pojedynczy ornament zygzakowy, powyżej poziomy ornament arkadkowy. W kostkach na poziomie śłemia, symetrycznie, po obydwu stronach umieszczone kostki, wewnątrz nich są wgłębnie kształtowane, ośmioramienne gwiazdy otoczone zdwojonymi okręgami.

Fot.3. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynki Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment elewacji wschodniej (od strony ul. Konarskiego) widoczne obramienie okienek znajdujących się nad głównym wejściem do budynku.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r

Obramienie podwójnego okienka nad bramą wejściową różni się formą od pozostałych. Okienka ujęte są wspólną, płaską opaską, w górnej partii zakończonej uszaka-

mi. Od góry każde okno zwieńczone jest wgłębnie kształtowanym trójlściem. Cokół wystaje nieco poza lico ściany. Na jego powierzchni wprowadzono pionowe podziały, wyznaczone w ten sposób pola odpowiadają szerokością wymiarom okien suteryn. Poniżej dobudowanego w latach 1972-73 II piętra przebiega gzyms międzykondygnacyjny, zdobiony podwójnie kładzioną dachówką, tzw. „karpiówką”. II piętro jest nieznacznie cofnięte w stosunku do pozostałej części bryły budynku.

Fot.4. Kraków, ul. Konarskiego 2,
budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i
Gimnazjum nr 16.

Fragment elewacji wschodniej (od
strony ul. Konarskiego).

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

STAN ZACHOWANIA

Stan zachowania tynków wielkopowierzchniowych pokrywających elewację budynku przy ulicy Korneckiego 2 w Krakowie można określić jako zły. Przy obecnym stanie wiedzy nie ma możliwości oceny w jakim stopniu i w jakim zakresie zachował się tynk oryginalny, informacje na ten temat będzie można uzyskać dopiero po wykonaniu badań konserwatorskich oraz późniejszym usunięciu strukturalnego narzutu, którym pokryto elewację budynku podczas nadbudowy II piętra w latach 1972-73. Powierzchnia fakturalnego narzutu jest silnie zabrudzona, pokryta ciemnym nalotem.

Poniżej poziomych podziałów (gzymsy, ozdobny fryz między piętrami) pod oknami i wszystkimi wystającymi ponad powierzchnię ściany elementami (tabliczki, zaczepy na flagi) widoczne są liczne zacieki powstałe na skutek działania wody opadowej, która spływając częściowo wymywała ciemny osad. Spływający brud ostatecznie osadzał się w formie czarnych zacieków na wystającym poza lico ściany cokole.

Fot.5. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment elewacji wschodniej (od strony ul. Konarskiego). Widoczne spore zabrudzenie powierzchni tynku, zacieki powstałe w wyniku spływania wody opadowej oraz napisy wykonane sprayem.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Mur jest wielu miejscach mocno zawilgocony (zwłaszcza w pasie suteryn oraz przy rynnach), po opadach w wielu miejscach utrzymują się plamy wilgoci, w partii cokołu widoczne są lokalnie wykwyty soli.

Fot.6. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment cokołu elewacji południowej. Widoczne zielone „zacieki” będące wynikiem ataku mikroflory (glonów), duża plama wilgoci, oraz partie zdegradowane w wyniku działania soli. Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Górna oraz dolna część cokołu są zaatakowane przez mikroflorę. W miejscach ciągle narażonych na działanie wody narastały glony, których zielony nalot powtarza kształtem plamy wilgoci.

Fot.7. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment dolnej partii południowo-wschodniego narożnika budynku. Widoczne głębokie spękanie tynku w części cokołu, duży obszar zaatakowany przez mikroflorę oraz napisy wykonane sprayem.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Fot. 8. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment dolnej partii elewacji południowej. Widoczne mocne zabrudzenie powierzchni tynku, wykwity glonów oraz ubytki dachówek ułożonych na parapecie.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Na całości elewacji widoczne są liczne ubytki tynku, w których uwidacznia się wątek (problem ten najszerzej ujawnia się w dolnej części budynku na poziomie pasa suteryn), lokalnie zauważyć można ślady doraźnie wykonywanych prac reparacyjnych w postaci łat cementowych.

Fot. 9. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment elewacji wschodniej na poziomie II piętra. Widoczne spękania i ubytki tynku oraz ślad po wykonywanych reperacjach – łąta cementowa. Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Fot. 10. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16. Fragment cokołu elewacji wschodniej. Widoczny ubytek w warstwach tynków. Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Fot. 11. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment cokołu elewacji wschodniej, widoczne spękanie i ubytek w warstwach tynku.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015

Fot. 12. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment cokołu elewacji wschodniej, widoczne poziome spękanie biegnące wzdłuż całej elewacji, wykwyty glonów oraz zasoleń.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Tynki są w wielu miejscach odspojone, zmurszałe, ich strukturę osłabiło gromadzenie się soli. Skalę tych problemów będzie można określić po rozpoczęciu prac, o czym wspomniano poniżej w rozdziale „Wnioski i założenia konserwatorskie”.

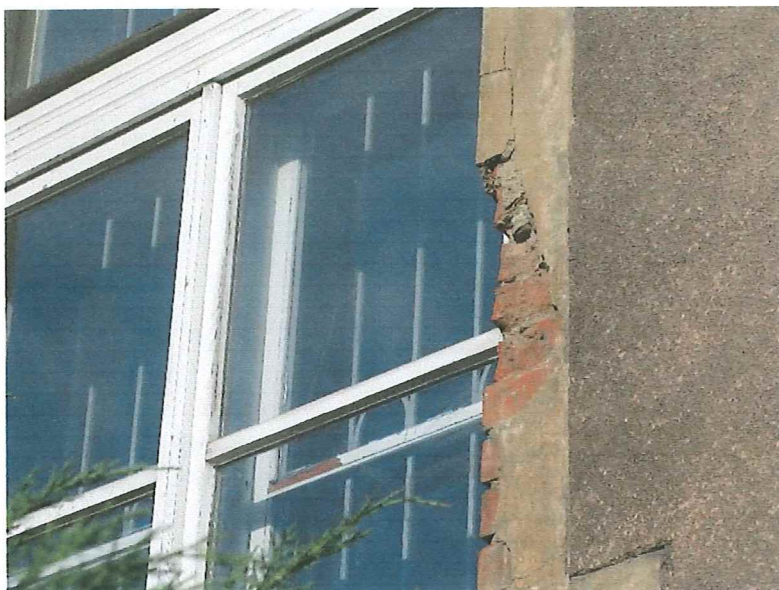
Fot. 13. Kraków, ul. Konarskiego 2, budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i Gimnazjum nr 16.

Fragment cokołu elewacji wschodniej, widoczne poziome spękanie biegnące wzdłuż całej elewacji i ubytek w warstwach tynku.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Wzdłuż całego pasu suteryn, przy styku z poziomem ulicy przebiega głęboka szczelina. W miejscu tym proces degradacji nawarstwień ściennych nieustannie pogłębia się. Tynki w tym obszarze są mocno osłabione i osypują się. W kilku miejscach widoczne są napisy wykonane farbami w sprayu, występują one na elewacji wzdłuż ulicy Konarskiego do wysokości parapetów okien parteru.

Stan zachowania elementów dekoracyjnych wykonanych z cementu romańskiego jest zły. Farba, którymi zostały pokryte podczas którejś z akcji remontowych w jest spęcherzona, odchodzi płatami od podłoża, lub zachowała się w niewielkim stopniu. Odsłonięta powierzchnia tynku jest silnie zabrudzona, widoczne są liczne spękania i ubytki warstwy (lokalnie aż do wątku).

Fot.14. Kraków, ul. Konarskiego 2,
budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i
Gimnazjum nr 16.

Fragment obramienia okna na elewacji
południowej, widoczny ubytek
warstwy cementu romańskiego.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Dachówki, którymi wyłożono parapety są silnie zabrudzone, spękane, obtłuczone a niektóre zachowały się w niewielkim stopniu.

Fot.15. Kraków, ul. Konarskiego 2,
budynek Szkoły Podstawowej nr 33 i
Gimnazjum nr 16.

Fragment parapetu okna na elewacji
wschodniej, widoczne zniszczenia farby
(spęcherzenia, ubytki) oraz ubytki w
obrębie ceramicznych dachówek.

Fot. Joanna Sawicka-Jaskot 2015 r.

Drewniana brama wejściowa nosi ślady wielu uszkodzeń mechanicznych. Skrzydła są poobijane, zarysowane, w dolnej części pozbawione lakieru drewno zszarzało, lokalnie występują niewielkie ubytki.

Do dzisiejszych czasów nie zachowała się oryginalna stolarka okienna, okna pochodzą z różnych okresów. Metalowe kraty w oknach suteryn są częściowo pozbawione powłoki lakieru, miejscowo skorodowane.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Uwagi wstępne.

Budynek jest obiektem zabytkowym w myśl ustawy „O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”, Dz. U. nr 23 VII 2003 r. Nr 162, poz. 1568. z nowelizacją z dn. 24 II 2006 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie ustawy o samorządzie województwa (Dz. U. z 2006 r. Nr 126, poz. 875) i z tego tytułu jest on objęta opieką prawną, a wszelkie wobec niego przedsięwzięte działania odbywać się mają za zezwoleniem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie

Wszystkie prace konserwatorskie powinny być wykonywane pod kierunkiem dyplomowanego konserwatora zabytków a firma przeprowadzająca remont musi posiadać praktykę i zezwolenia na wykonywanie prac przy obiektach zabytkowych.

Stosowane materiały i technologie muszą spełniać wymagania techniczne, normowe, estetyczne i użytkowe, posiadać stosowne atesty, aprobaty, certyfikaty zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Działania dodatkowe wynikłe w trakcie prac konserwatorskich a nieuwjęte w niniejszym programie powinny być rozstrzygnięte w wyniku komisji konserwatorskiej po uprzednim powiadomieniu Urzędu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.

Przed rozpoczęciem prac należy wykonać dokumentację fotograficzną i rysunkową stanu zachowania elewacji przed, w trakcie i po konserwacji. Wszystkie etapy prac powinny być dokumentowane fotograficznie.

Wykonawcy powinni prowadzić dziennik prac konserwatorskich.

Planowane prace remontowe należy poprzedzić badaniami konserwatorskimi, których celem będzie rozpoznanie budowy technologicznej obiektu oraz jego pierwotnej kolorystyki.

Badania muszą być wykonane przez dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki, a ich wyniki winny być udokumentowane pisemnie i fotograficznie.

Należy również przebadać laboratoryjnie próbki tynku pobrane z partii cokołu, by ustalić stopień jego zasolenia.

Planowane działania winny dążyć do przywrócenia wyglądu elewacji z czasów powstania budynku (oczywiście nie jest to całkowicie możliwe, chociażby ze względu na dobudowaną górną kondygnację).

Proponuje się, by w wyniku prac odtworzyć sposób opracowania tynków z czasów powstania budynku. Obecnie obiekt jest pokryty barwnym, strukturalnym narzutem cementowym (nałożonym podczas dobudowy górnej kondygnacji). Warstwę tą zaleca się usunąć by odsłonić najstarszy tynk. Istotną sprawą jest również rozpoznanie historycznego wyglądu portalu głównego wejścia, którego pierwotna forma jest dziś nieczytelna.

Po skuciu fakturalnego narzutu, w pierwszej kolejności niezbędne jest ustalenie obszarów, w których tynk jest odspojony od podłoża, poprzez systematyczne ostukiwanie jego powierzchni.

Wszystkie miejsca odspojone i z tendencją do murszenia należy skuć.

W partiach zawilgoconych usunąć na znaczną głębokość spoiny, jest to sprawa istotna, ponieważ w fugach kumulują się znaczne ilości soli. Pozostawienie starych spoin w warstwie przypowierzchniowej będzie rzutować w przyszłości na trwałość nowych tynków. Pogłębienie fug wzmocni dodatkowo przyczepność nowych tynków. Należy usunąć ewentualne pozostałości po wcześniejszych pracach naprawczych. Wszelkie ujawnione podczas prac pęknięcia muru muszą być zbadane przez specjalistę-inżyniera konstruktora i zabezpieczone wg jego wskazań.

Wszystkie ubytki tynków należy uzupełnić zaprawą mineralną, najlepiej firmową. Przy zakładaniu ostatniej warstwy wykończeniowej gładzi należy odtworzyć fakturę starego tynku. Jeżeli w wyniku badań konserwatorskich okaże się, że warstwa wykończeniowa tynku była barwiona w masie, to należy ten sposób wykańczania powtórzyć.

Przy nakładaniu warstwy wykończeniowej należy uważać by nie była ona za gruba, nie powinna wystawać ponad powierzchnię dekoracji wykonanych w cemencie romańskim.

Osobnych działań wymaga część cokołowa wzdłuż suteryn. Należy pobrać próbki tynków z tej partii i poddać je badaniom laboratoryjnym w celu ustalenia stopnia zasolenia.

Wydaje się, że tynk w części cokołowej jest tak dalece zmurszały i zasolony, że najlepiej będzie skuć go do wątku. Następnie należy usunąć na znaczną głębokość spoiny i dokonać ewentualnych prac naprawczych takich jak przemurowania. Po usunięciu strukturalnej zacierki i zmurszałych partii tynku w pasie cokołu należy ścianę poddać dezynfekcji, by zahamować rozwój mikroflory (dziś widoczne są spore obszary zaatakowane przez mchy i glony).

W partii tej konieczne jest założenie tynków renowacyjnych- solochłonnnych, kumulujących sole przez dłuższy okres czasu. Tynki te zapobiegą powstawaniu wykwitów soli oraz przebarwień.

Ostatnia warstwa powinna mieć odtworzoną dawną grubość, fakturę oraz pionowe podziały.

Jeżeli w wyniku badań konserwatorskich okaże się, że najstarsze tynki wykończeniowe nie były barwione, tylko malowane, to należy odtworzyć najstarszą kolorystykę farbami krzemoorganicznymi.

Należy pamiętać, że przed malowaniem trzeba wykonać próbki kolorów, a ostateczne decyzje dotyczące kolorystyki elewacji może podjąć wyłącznie komisja konserwatorska z przedstawicielem odpowiedniego urzędu konserwatorskiego.

Osobnych działań konserwatorskich wymagają wszystkie detale wykonane w tynkach szlachetnych, tj. w odlewach z cementów romańskich.

Jednak prace przy tych elementach proponuje się podjąć dopiero po zakończeniu działań przy wielkopowierzchniowych tynkach gładkich, ponieważ istnieje ryzyko ich zabrudzenia, co będzie prowadziło do konieczności ponowienia działań konserwatorskich w tych partiach.

Wszystkie elementy wykonane w cementach romańskich należy bezwzględnie zachować i poddać pracom naprawczym.

Wszelkie ślady po pracach naprawczych oraz łuszczącą się farbę należy usunąć, uważając by nie uszkodzić mechanicznie tynku. Następnie należy rozpocząć oczyszczanie powierzchni tynku. Wydaje się że najlepiej zastosować metodę czyszczenia przegrzaną parą wodną, lokalnie wspomaganą doczyszczaniem ręcznym.

Niewskazane jest stosowanie metod mechanicznych, takich jak chociażby metoda strumieniowo-ścierna, są one w tym wypadku zbyt agresywne i mogą doprowadzić do zniszczenia szlachetnej powierzchni odlewów.

Następnie należy określić zasięg odspojeń, poprzez ostukiwanie powierzchni tynku. Ujawnione w ten sposób wolne przestrzenie trzeba wypełnić metodą iniekcji przy użyciu tworzywa mineralnego. Wszystkie partie obluzowane należy ponownie zespolić z podłożem, a jeżeli doszło do dezintegracji struktury tynku, to należy go nasączyć specjalistycznym środkiem wzmacniającym.

Pęknięcia tynku należy poszerzyć. W miejscach zupełnej degradacji powinno się tynk usunąć.

Uzupełnienia muszą być wykonane z zachowaniem pierwotnej techniki i technologii cementów romańskich. Tego typu materiały są obecnie ogólnodostępne na rynku, dlatego dobranie odpowiednich zapraw nie powinno stwarzać większych trudności. Dopuszcza się nałożenie w miejscach rekonstrukcji cienkiej warstwy transparentnej farby, by ujednolicić te partie z oryginałem.

Prac naprawczych wymagają również parapety, ubytki tynku należy uzupełnić, a w miejsce zniszczonych lub brakujących dachówek wstawić nowe, identyczne z oryginalnymi.

Elementy metalowe takie jak kraty w oknach i bramie wejściowej należy po oczyszczeniu zabezpieczyć przed korozją i pomalować.

Postępowanie odnośnie stolarki okiennej zawarte jest w opracowaniu : mgr Kazimierz Czepiel „Ocena stanu zachowania stolarki okiennej w zabytkowym budynku Gimnazjum nr 16 im. Stefana Batorego przy ul. Konarskiego nr 2 w Krakowie wraz z programem prac konserwatorskich i projektem odtworzenia” Kraków, 2007 r.

Obecnie przewiduje się wymianę stolarki okiennej w zakresie najstarszej części budynku.

POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

1. Wykonanie badań konserwatorskich ukierunkowanych na ustalenie historycznej kolorystyki budynku oraz zastosowanych technologii. Badania powinny objąć elementy metalowe (np. kraty w bramie wejściowej).
2. Pobranie próbek tynku z pasu cokołu i oddanie ich do analizy laboratoryjnej, w celu ustalenia stopnia zasolenia tynków.
3. Skucie strukturalnego narzutu pokrywającego ściany elewacji.
4. Ustalenie metodą ostukiwania obszarów, w których tynk jest odspojony od wątku.
5. Jeżeli po skuciu tynków ukażą się spękania muru, sprawę musi zbadać inżynier konstruktor, którego opinia będzie wiążąca przy podejmowaniu decyzji dotyczących kolejnych działań.
6. Skucie partii zmurszałych i zasolonych.
7. Usunięcie na znaczną głębokość spoin, co zapobiegnie kumulacji soli w fugach.
8. Usunięcie pozostałości po wcześniej wykonywanych pracach naprawczych.

9. Poddanie partii cokołu dezynfekcji, w celu zniszczenia obecnie występującej na tym obszarze mikroflory, np. preparatem StoPrim Fungal firmy Sto.
10. Uzupełnienie ubytków tynku zaprawą mineralną, najlepiej firmową np. KEIM Universalputz.
11. Założenie w partii cokołu renowacyjnych tynków solochłonnych spełniających normy sytemu WTA, np. produkty z serii KEIM Porosan : Trass-Sanierputz-NP. lub Ausgleichsputz-NP.
12. Opracowanie powierzchni warstwy wykończeniowej zgodnie z fakturą starego tynku.
13. Technologia odtworzenia kolorystyki budynku będzie mogła być ustalona dopiero po przedstawieniu wyników badań konserwatorskich, obecnie nie wiadomo czy pierwotnie tynki były barwione w masie, czy też malowane. Jeżeli oryginalne tynki były barwione w masie, należy metodę tą powtórzyć, np. przy użyciu tynku KEIM Brillantputz (kolor oraz uziarnienie dopasowane do partii oryginalnych).

W wypadku, gdy tynki były malowane, należy pokryć ściany elewacji farbą krzemoorganiczną, której kolor będzie zbliżony do oryginalnego, np. KEIM Porosil. Ostateczne decyzje dotyczące kolorystyki budynku oraz zastosowanej technologii muszą być podjęte na komisji konserwatorskiej przy udziale przedstawicieli odpowiedniego urzędu konserwatorskiego.
14. Usunięcie farby oraz wszelkich śladów reperacji z powierzchni detalu wykonanego z cementu romańskiego, ręcznie przy pomocy szpachli i noży szewskich. Należy zachować szczególną ostrożność by nie uszkodzić tynków.

15. Oczyszczanie elementów z cementu romańskiego za pomocą przegrzanej pary wodnej, lokalnie można posłużyć się doczyszczaniem ręcznym.
16. Określenie zasięgu odspojień cementu romańskiego od podłoża.
17. Partie, które uległy nieodwracalnej degradacji należy usunąć, a spękania tynków poszerzyć.
18. Wykonanie iniekcji przy użyciu tworzyw mineralnych w miejscach odspojień cementu romańskiego od podłoża np. zaprawą Historic Verfullmortel firmy Remmers.
19. Jeżeli zaistnieje taka potrzeba, partie osłabionego tynku należy nasączyć specjalistycznym środkiem wzmacniającym np. KSE 300 firmy Remmers.
20. Uzupełnienie ubytków detalu wykonanego z cementu romańskiego specjalistycznymi materiałami powtarzającymi zastosowane pierwotnie technologie. Partie uzupełnień nie powinny odznaczać się od oryginału. W partiach głębokich ubytków (do wątku) można zastosować jako warstwę podkładową obrzutkę z zaprawy o parametrach WTA np. zaprawą Vorspritzmortel firmy Remmers.

Następnie proponuje się wykonanie rekonstrukcji detalu przy użyciu np. zaprawy Fugen Und Erganzugmortel RZ firmy Remmers.
21. W razie konieczności pokrycie zrekonstruowanych partii cienką warstwą transparentnej farby w celu ujednolicenia ich z oryginałem. W tym celu można zastosować np. farbę Historic Lasur firmy Remmers.
22. Uzupełnienie brakujących i uszkodzonych dachówek pokrywających parapety oraz gzyms nad I piętrem. Należy użyć dachówek identycznych z oryginalnymi.

23. Po uprzednim demontażu oczyszczenie elementów metalowych (kraty okienne) ze starych powłok lakierów metodą chemiczną np. preparatem Scansol.
24. Zabezpieczenie powierzchni elementów metalowych środkami antykorozyjnymi. Np. preparatem Ruster CI.
25. Pomalowanie elementów metalowych na kolor zbliżony do najstarszej zachowanej kolorystyki np. lakierami firmy Sigma.
26. Usunięcie metodami chemicznymi nawarstwień lakierów na bramie wejściowej np. preparatem Scansol.
27. Wykonanie niezbędnych prac stolarskich w obrębie bramy wejściowej.